చెప్పుల జత

"సార్ ! కల్కటాలో ఇలాటిగాలి దొరకదనుకుంటాను."

నేను పక్కకు తిరిగి చూడకుండానే జవాబు చెప్పాను. "తల్లకిందులుగా తపస్సు చేసినా దొరకదు.

స్థలం... కృష్ణాతీరం...

సమయం... సాయంకాలం అయిదున్నర గంటలు...

ఎదురుగా పెద్ద జలరాశి...దూరంగా బ్రిడ్జీమీద రైలు పోతున్నది. ఆకాశంలో సరేసరి... రంగురంగుల మబ్బులు...

ఆయన అప్పుడు నా పక్కనే వొచ్చి కూర్చున్నాడు. అప్పుడు చూశాను పరిశీలనగా... ఆయన పక్కనే ఆరేడేళ్ళ పిల్లకూడా వొచ్చి కూర్చున్నది.

రెండు రోజులనుంచి ఇదే వరస. ఈయన, ఈయనతోపాటు ఈ పసిపిల్ల నన్ను వదలడం లేదు.

కృష్ణానది కట్టకింద సత్రంలో నాల్గయిదు రోజులనుంచీ కర్మాంతరాలు జరుగుతున్నాయి. సత్రం పెద్దది... అయినా, అంతటా బంధుజన కోలాహలం విపరీతంగా ఉంది. చనిపోయిన వ్యక్తి మాకు జ్ఞాతి. దూరపు బంధువు. యాభై ఏళ్ళవాడు. చివరి క్షణం వరకూ నాలుగు చేతులా సంపాయిస్తూనే వున్నాట్ట. ఇళ్ళూ వాకిళ్ళూ స్థలాలు వగైరాలే కాక షేర్లు చట్టుబండలు అంటూ రకరకాలుగా సంపాయించి ఉన్నట్టుండి పోయాడు. భోజనం చేసి కూర్చున్నాట్ట. కూర్చుని పెళ్ళాంతో ఏదో చెప్పబోయాట్ట. చెప్పనేలేదు. చిలకెగిరి పోయింది. ఆయన అంటే నాకట్టే సదభిప్రాయం లేదు. కాని, ఇలాంటి సందర్భంలో హాజరు వేయించుకోకపోతే పాపం అని గోలచేసి మా ఆవిడ ఇంత దూరం లాక్కుని వచ్చింది. పోయినవాడు సంపన్నుడు కూడా కావడంచేత ఎక్కడెక్కడి బీరకాయ పీచు సంబంధాల వారూ ఎక్కడెక్కడి నుంచో దిగారు. అందులో కొందరితో నాకు అసలు ముఖ పరిచయం కూడాలేదు. మా ఆవిడ మాత్రం దిగీ దిగగానే అందరినీ పలుకరించి హడావిడిగా వాళ్లతో కలిసిపోయింది. అంత పెద్ద సత్రమూ పిల్లలతో పెట్టెలు బెడ్డింగ్‌లతో నిండిపోయింది. పెద్ద హాల్లో, వరండాల్లో, గదులలో ఎక్కడ పడితే అక్కడ సామానల్లన్నీ సర్దుకుని ఎవరి పాటికి వారు కాలక్షేపం చేస్తున్నారు. ఎక్కడెక్కడి వారో ఎప్పటెప్పటి వారో కలుసుకోవడం కనుక అంతా గోలగోలగా ఉంది. మా ఆవిడ నిలిచినచోట నిలవకుండా వంటగది దగ్గరనుంచి స్నానాల గదుల వరకు తానే అయి పర్యవేక్షిస్తూ అందరికీ తోడుపడుతున్నది. ఎప్పుడో స్నాన సమయంలోనూ, కాఫీ వేళకు తప్ప నన్ను గురించి పట్టించుకోవడమే లేదు. అందరిమధ్య పరాయివాడిలా కాలం గడుపుతున్నాను. రామేశం ఉన్నాడు. కాని, అతనికి నాతో మాట్లాడేందుకు తీరిక ఎక్కడ?

బజారుపనులు,కొనుగోళ్లు, కర్మలు చేసేవారి వెంట వెళ్లడం వంటి పనులలో అతను తలమున్కలుగా ఉన్నాడు.

ఈయన మాత్రం ఇందరిలో నన్నే ఎన్నుకున్నట్లు వచ్చిన రోజునే నా దగ్గరికి వచ్చి నా వివరాలన్నీ తెలుసుకుని ఆప్యాయంగా మాట్లాడుతున్నాడు. వెంట వెంటనే ఉంటున్నాడు. భోజనాలవేళ బంతిలో నా పక్కనే కూర్చుంటున్నాడు. ఆయన వెంటనే ఆ పిల్ల.

ఇప్పుడు నది మెట్లమీద నా పక్కనే కూర్చున్న ఆ వ్యక్తిని పరిశీలనగా చూశాను. ఆయన ఎదురుగా విస్తరించుకుని ఉన్న మహాజలరాశిని చూస్తున్నాడు. ఆ పిల్ల ఎప్పటివలె బిక్కు బిక్కుమంటూ కూర్చునివుంది.

ఆయన కాళ్లకున్న చెప్పులే సగం అరిగిపోయి దారిద్ర్యాన్ని చాటి చెబుతున్నాయి. యాభై పైబడిన వయస్సు, తెల్లబడిన పలుచని జుట్టు శుష్కించిన దవడలు, కొద్దిగా పెరిగిన తెల్లని గడ్డం, మందమైన అద్దాల కళ్లజోడు. ఎదురుగా అస్తమిస్తున్న ఎర్రని సూర్యబింబం ఆ అద్దాలలో మెరుస్తున్నది.

నేను నాలుక చివరిదాకా వచ్చిన ప్రశ్నను అణిచిపెట్టాను. "మీరు చనిపోయిన ఆయనకు ఏమవుతారు.? అని అడగబోయాను. కాని, అడగలేదు. ఆయన తిరిగి అదే ప్రశ్న వేస్తే వివరించలేక బాధపడాలి. ఆ బాంధవ్యం ఎక్కడ గుర్తు నాకు?"

ఆయన ఉన్నట్టుండి ఎందుకో నిట్టూర్చాడు, పక్కనున్న పసిపిల్ల జుట్టుపైకి తోసుకుంటూ "నాన్నా! పోదాం" అంటున్నది.

"పోదాం పోదాం" అన్నాడాయన.

రేపు పదమూడవరోజు. ఆనాడు భోజనాల తర్వాత ఎక్కడెక్కడి బంధువులూ వెళ్ళిపోతారు. వెళ్ళితీరాలి. తమ తమ ఊళ్లకు, తమ ఇళ్లకు నేరుగా వెళ్లిపోవాలి. వెళ్లేటప్పుడు 'వెళ్తున్నామ'ని చెప్పకుండా వెళ్ళిపోవాలి.

ఆయన పిల్ల అల్లరి భరించలేక లేచి 'మీరు కాస్సేపు కూర్చుంటారా ఇక్కడ?' అని అడిగాడు.

ఆయన పిల్లరెక్కపట్టుకుని నెమ్మదిగా మెట్లెక్కి కట్టదిగి సత్రంలోకి వెళ్లిపోయాడు.

ఈ మూడు రోజులలోనూ నేను గమనించిన తమాషా ఏమిటంటే ఇంతమంది సత్రం నిండా బంధుజనం కోలాహలంగా ఉన్నారా, ఎవ్వరూ ఈయనతోటి ముభావంగా తప్ప మామూలుగా మాటాడిన పాపాన పోలేదు. అదేమిటో, ఆయన ఎవరినైనా పలకరించబోయినా 'ఊ (-ఆ' అని తప్ప కలివిడిగా సమాధానం చెప్పినవారే లేరు. నాకేమీ అంతుబట్టలేదుకాని మొత్తానికి ఏదో రహస్యం ఉందని మాత్రం అనిపించింది. సత్రంలో ఒక గదిలో మూలగా కొద్దిపాటి బట్టలున్న సంచి మాత్రం ఉంది. అవసరం వొచ్చినప్పుడు దానిముందు కూర్చుని సర్దుకుంటాడు. అక్కడే కూర్చుంటాడు. రాత్రివేళ పిల్లను పక్కన పడుకోబెట్టుకుని ఆ సంచినే తలగడగా చేసుకుని పడుకుంటాడు. ఆయనను భోజనాల వేళగాని, కాఫీల వేళగాని ఎవరూ ప్రత్యేకించి పిలవడం నేను గమనించలేదు.

పొద్దుగూకుతున్నది. ఇక 'లేద్దామా' అనుకుంటున్నాను.

అంతలో రామేశం వచ్చాడు. నా కోసమే వెదుక్కుంటూ వచ్చాడు. నాపక్కనే కూర్చున్నాడు.

"ఊ(! ఏమిటి సంగతులు?" అని అడిగాను.

అతడు నిట్టూర్చి పైపంచెతో ముఖం తుడుచుకుని అలసిపోయినవాడిలా మాట్లాడాడు.

"ఇప్పుడే బజారు నుంచి వచ్చాను. మీతో తీరిగ్గా మాట్లాడటమే కుదరలేదు. ఇవ్వాళ ధర్మోదకాలకార్యక్రమం అయిపోయింది. ఇహ రేపు ఎవరిదోవ వాళ్లది...మీరు అమ్మణ్ణితో కలిసి వీలుచూసుకుని మా ఊరికి రారాదూ?"

'ఎందుకు రాకూడదూ? నిక్షేపంగా రావచ్చు. సెలవు దొరకాలి, డబ్బు సమకూరాలి – అంతే" అన్నాను నేను నవ్వుతూ.

"రాదల్చుకోవాలిగాని మీకు సెలవు, డబ్బు సమస్యలా?" అన్నాడతడు. నేను కొద్ది క్షణాలాగి సంశయిస్తూనే. 'రామేశం! ఇప్పుడే క్రిందికి దిగి వెళ్తూ నీకు ఎదురు పడి ఉంటాడే ఆయన ఎవరు?" అని అడిగాను.

రామేశం ఒకరకంగా ముఖం పెట్టి అంతలో నవ్వుతూ "ఎవరూ? వెంకట్రావా? ఆయన ఊసెందుకు వొచ్చిందిప్పుడు?" అన్నాడు.

తర్వాత నెమ్మదిగా "అదొక వింత పాత్ర" అన్నాడు.

"ఏమిటి సంగతి?" అని అడిగాను నేను.

"ఆయన మనందరికీ కావలసినవాడే. నెల్లూరు జిల్లా మారుమూల ఎక్కడో పల్లెపట్టున ఏదో ఉద్యోగం వెలగబెడుతున్నాడు' అన్నాడు ముందు.

'ఉద్యోగం వెలగబెడుతున్నాడు, అనడంలో వ్యంగ్యం అంతా కురిపించాడు. బహుశా ఏదో చిన్న ఉద్యోగం కాబోలు...

నేను "ఊ("అన్నాను, ఇంకా చెప్పమన్నట్టు.

"ఏముందీ? ఇట్లా పెళ్ళిళ్ళకూ చావులకూ తప్పకుండా వొస్తూ వుంటాడు. ఈసారి పెళ్ళాన్ని తీసుకు రాలేదు. పిల్లను మాత్రమే వెంటబెట్టుకొచ్చాడు. మొత్తం ముగ్గురు ఆడపిల్లలనుకుంటాను. పెద్ద పిల్ల పెళ్ళి చేశాడా మధ్య ఎప్పుడో, ఏదో తూతూ మంత్రంగా. ఆ పిల్ల కాపురం కూడా అంతంత మాత్రంగానే ఉందని విన్నాను. అల్లుడు పరమ లోఫరట. ఇక ఇద్దరాడ పిల్లలు. ఈ పిల్ల అందరికంటే చిన్నదై ఉంటుంది!"

ఇవన్నీ మామూలూ విషయాలే అంతమాత్రంలో అతను వింత పాత్ర ఎందుకైనాడు? అని ఆలోచిస్తున్నాను.

రామేశం నా మనసు గ్రహించినట్టు మొదలుపెట్టాడు ।

'వొట్టిదొంగ... నలుగురు చేరినచోటికి పెళ్ళిళ్ళకు చావులకూ వస్తాడా, ఏదో ఒకటి కాజేసుకుపోతుంటాడు. ఆయన వొచ్చాడంటే ఎవరి జేబులోనో డబ్బు మాయమైపోతుంది. లేదా ఏ వెండి గిన్నో, గొలుసో మాయమవుతాయి. ఇది అందరికీ తెలుసు. అందుకే ఆయన వొచ్చాడంటే ఎక్కడి వారక్కడ జాగ్రత్త పడతారు."

నాకు విచిత్రమనిపించింది.

"ఇలాంటి మనషులుంటారారా?" అన్నాను.

"ఉంటారా అని అడుగుతారేమిటి? ఉన్నారు" అన్నాడు రామేశం గట్టిగానే.

ఆ రాత్రి పొద్దుపోయాక మా ఆవిడ వచ్చి నా పక్కనే నడుం వాల్చింది.

ఈ నాలుగు రోజుల హడావిడిలో నీరసపడ్డట్టు కనిపించింది.

ఆవిడతో నెమ్మదిగా, లోగొంతుకతో, ఈ విషయమే కదిపాను.

ఆమె కూడా గుసగుసలుగా రామేశం చెప్పినదాన్నే ఖరారు చేసింది. పైగా బోలెడు ఉదాహరణలు కూడా చెప్పింది.

మరునాడు అంతా హడావిడి...భోజనాలు ముగించి ఎవరి త్రోవన వారు వెళ్ళిపోవాలి. అందువల్ల కొద్దిమంది తప్ప మిగిలిన వాళ్ళందరూ తమ తమ సామాన్లు సర్దుకునే హడావిడిలో ఉన్నారు. నేనప్పుడు గమనించాను. నా చెప్పులు మాయమైపోయాయి. కొత్త చెప్పులు..రెండు వందలుపోసి కొని నెల రోజులైనా కాలేదు.

ఈ మాట నానోటి వెంట జారిందో లేదో అతి చిత్రంగా అమిత వేగంగా పాకిపోయింది. అయితే ఎవరూ పెద్దగా ఏ మాటా అనలేదు. కాని గుసగుసలుపోయారు. మొత్తానికి కొద్ది నిముషాల్లోనే విషయం అందరికీ నెమ్మదినెమ్మదిగా తెలిసిపోయింది.

రామేశం "ఏమిటి? నేను విన్నది నిజమేనా?" అంటూ వొచ్చాడు.

నేను తల ఊపి "ఇందాకే గుమ్మం ముందు వొదిలిపెట్టాను. స్నానానికి వెళ్ళొచ్చి చూస్తే జతలేదు" అన్నాను.

"ఉండండుండండి...తమాషాచేస్తాను" అంటూ రామేశం వెళ్ళిపోయాడు.

వెంకట్రావుగారు స్నానం చేసి బట్టలు మార్చుకుని వచ్చాడు. సంచి ముందు కూర్చుని బిక్క మొహంతో నిలబడి ఉన్న కూతురితో నెమ్మదిగా "వెళ్దాం తల్లీ... వెళ్దాం... భోజనాలయ్యాక బయల్దేరిపోదాం... బస్సెక్కి పోదాం... ఓపికపట్టు..." అంటున్నాడు.

సంచి సర్ది జిప్‌లాగి చిన్న తాళం తగిలించాడు. తర్వాత దాన్ని లాగి చూశాడు. ఆ తర్వాత ఆ పక్కనే కూర్చున్నాడు. కళ్ళజోడు తీసి పంచె చివరతో తుడుచుకుని మొహానికి తగిలించుకున్నాడు.

అంతలో రామేశం అన్నగారు హడావిడిగా వచ్చాడు. వచ్చీ రావడంతోనే వెంకట్రావు నుద్దేశించి. 'మీరు కాస్త తోడురావాలి నాకు. దగ్గరే బజార్లో చిన్నపని...ఒక వస్తువు కొని ఇస్తాను. తీసుకుని రిక్షా ఎక్కి వచ్చేయండి... పావుగంట పని... నేను వేరే పనిమీద స్టేషనుకు అర్జెంటుగా వెళ్ళాలి" అంటూ తొందరపెట్టాడు.

తన అవసరం వచ్చినందుకు, తనను గుర్తించినందుకు ఆనందిస్తున్నవాడిలా వెంకట్రావుగారు లేచారు.

"ఇప్పుడే వస్తా-ఇలా కూర్చో" అంటే వినకుండా ఆ పిల్ల ఏడవటం మొదలుపెట్టింది.

పిల్లను కూడా తీసుకురండి... ఆటో సిద్ధంగా ఉంది" అంటూ రామేశం అన్నగారు ఇద్దర్నీ వెంట తీసుకుపోయాడు.

బయట ఆటో కదిలి వెళ్ళిన ధ్వని వినబడింది.

మరుక్షణంలో రామేశం, అతని వెంబడి కొందరు ఆడవాళ్ళు, మగవాళ్ళు బిలబిల మంటూ గదిలోకి వచ్చారు.

రామేశం ఆ సంచిని ఇవతలికి లాగి అందరి ముందు దాన్ని తెరిచేందుకు సంసిద్ధుడైనాడు. నా మనసు వికలమయింది. అయినా ఊరుకుండిపోయాను.

'తాళం కూడా వేశాడు పెద్దమనిషి' అన్నారెవరో ఎగతాళిగా.

ఈ 'తాళం ఎంత? దీని బతుకెంత? క్షణంలో వొచ్చేస్తుంది' అంటూ రామేశం నిజంగానే మరో తాళం చెవితో దాన్ని తీశాడు. జిప్ లాగాడు.

అందరూ ఉత్కంఠతో చుట్టూ చేరి చూస్తున్నారు. మా ఆవిడ ముందు వరుసలో ఉండి కళ్ళు విప్పార్చి చూస్తున్నది.

సంచిలో పైన పంచెలు తువ్వాళ్ళు వంటివి ఉన్నాయి. క్రింద పెద్ద పెద్ద పేపరులో కొన్ని లడ్డూలు గారెలవంటి తినుబండారాలున్నాయి.

ఆ క్రింద... కళ్ళు తిరిగినట్టయింది. పేపరులో చుట్టబడి నిజంగానే చెప్పులజత, నాదే, ఉంది!

రామేశం విజయ గర్వంతో అందరి వంకా చూశాడు.తర్వాత చెప్పుల జత మా ఆవిడకు అందించాడు. తినుబండారాలు కూడా తీసేయబోయాడు కాని, ఎవరో పెద్దాయన '.పోన్లేపాపం, వాటిని ఉంచెయ్. పేదవాడు - పిల్లలకు పెట్టుకుంటాడు." అనగానే ఆ ప్రయత్నం విరమించుకున్నాడు. మళ్ళీ క్షణాల్లో యధావిధిగా ఏ అనుమానమూ రాకుండా సంచి సర్దేసి తాళం వేసి, యధాస్థానంలో పదిలంగా ఉంచి రామేశం లేచాడు. మా ఆవిడ చెప్పుల జతను పేపరు సహితంగా మా పెద్ద సూట్‌కేసు అడుగున దాచి తాళం వేసి మరీ కదిలింది. తర్వాత ఎవరిపాటికి వారు ఇవతలికి వచ్చి ఏమీ ఎరగనట్టే, ఏమీ జరగనట్టే ఎవరి పనులలో వారు మునిగిపోయారు. తర్వాత వెంకట్రావుగారు వచ్చాడు. తాపీగా సంచి పక్కనే కూర్చున్నాడు. మారాం చేస్తున్న పసిపిల్లతో 'ఉండమ్మా! అల్లరి చెయ్యకు. భోజనాలయ్యాక బస్సెక్కి ఊరెళ్లిపోదాం..! అంటున్నాడు. పన్నెండు గంటలవేళ అందర్నీ భోజనాలకు లెమ్మన్నారు. బంతిలో మామూలుగానే వెంకట్రావు నాపక్కనే వచ్చి కూర్చున్నాడు. అదీ యిదీ మాట్లాడుతూ భోజనం చేశాడు. పిల్ల మొరాయిస్తూ వుంటే, "తినమ్మా! బస్సెక్కిన తర్వాత మధ్యలో 'ఆకలి ఆకలి' అంటావు." అని బతిమాలి మరీ తినిపించాడు.

ఇక ఆనాటికి అక్కడ నిద్ర చెయ్యరాదు. కాబట్టి ముఖ్యులెవరో కొద్దిమంది తప్ప అందరూ పిల్లా పాపలతో సామాన్లతో ప్రయాణ సన్నాహాల్లో పడ్డారు. సత్రం బయట రిక్షాలు, ఆటోలు, కిరాయి మాట్లాడటాలు, అంతా గందరగోళం.

నేను వరండాలో కూర్చుని ఉండగా వెంకట్రావు చేతి సంచితో వచ్చి "మీ ప్రయాణం ఎప్పుడు?" అని అడిగాడు.

"సాయంకాలం బండికి, రిజర్వేషన్లు కూడా మొన్ననే చేయించారు" అన్నాను నేను.

ఆయన అదోరకంగా 'వస్తాను. మళ్ళీ ఎప్పుడో! మీతో బాగా కాలక్షేపం అయింది" అన్నాడు.

తర్వాత పిల్లను నడిపించుకుని చేతి సంచి మోసుకుని నడిచిపోయాడు.

ఆయన వీధి మలుపు తిరిగి కనుమరుగయ్యేంతవరకు చూస్తూనే ఉన్నాను.

ఎందుకో మనసంతా అలజడితో నిండిపోయింది.

మా ఆవిడ వచ్చింది.

'వెళ్ళిపోయాడు పెద్దమనిషి, ఇవిగో మీ చెప్పులు', అంటూ చెప్పుల జతను అపురూపంగా పట్టకుని వచ్చి నా కాళ్ల దగ్గర పడేసింది. నేను కొన్ని క్షణాలు కళ్లు మూసుకుని నిలబడిపోయాను. కళ్లముందు అదే దీనాకృతి. నెమ్మదిగా నడిచిపోతూ.

◆ ◆ ◆